

T. C.
TÜR K PATENT ENSTİTÜSÜ

COĞRAFI İŞARET TESCİL BELGESİ

Tescil No : 125
Başvuru Tarihi : 18/11/2004
Başvuru No : C 2004/020
Yayın Tarihi : 10/03/2009
Coğrafi İşaretin Türü : Mahreç İşareti
Başvuru Sahibi : BARTIN İL KÜLTÜR VE TURİZM
MÜDÜRLÜĞÜ
Başvuru Sahibinin Adresi : Kırtepe Mahallesi Asma Caddesi Kuyuluyol
No: 30 74100 BARTIN
Ürünün Adı : Telkırma
Coğrafi İşaretin Adı : Bartın İşi Telkırma
Kullanım Biçimi : Markalama
Diğer bilgiler ektedir.

Teknik özellikleri ve denetim biçimi ekte verilen coğrafi işaret; 10.03.2009 tarih ve 27165 sayılı Resmi Gazetede ilan edilmiştir. 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname'nin 12 nci maddesi gereğince 18.11.2004 tarihinden geçerli olmak üzere tescil edilmiştir.

KUTLU KUMBASAR
Enstitü Başkanı
Markalar Dairesi Başkanı

Tescil No : 125
Coğrafi İşaret : Bartın İşi Telkırma

Ürünün Tanımı: Telkırma İşi, Türklere özgü orijinal ve güzel bir işleme sanatıdır. İşleme tekniğinde, kumaş, kasnak, İğne ve madeni tel kullanılır. İşleme yapılırken tel makas kullanılmadan kıvrılarak koparıldığından bu ismi almıştır. XVIII. yüzyıldan bu yana yapılmakta olan Telkırma İşi'nin diğer adı ise Bartın İşi'dir. İncelemelerde, Telkırma İşi'nin ilk kez Bartın'da yapıp geliştirilmesi ve bu yöreden yayılması nedeniyle bu işleme tekniğine yörenin adı verildiği anlaşılmaktadır. Geçmişte daha çok çarşaf, yatak örtüsü, yastık örtüsü, kırlent, karyola eteği, bohça, çeşitli boyda örtüler vb. ürünler üzerinde kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Günümüzde ise bu tekniği; oda takımlarında, yatak takımlarında, yemek ve çay takımlarında, dış giyim ve giyim aksesuar ürünlerinde uygulamak mümkündür.

- Oda takımlarında; masa örtüleri, panolar, kırlentler, çeşitli büyüklükte örtüler, tuvalet takımı örtüleri, abajurlar, kutular vb. ürünler,
- Yatak takımlarında; yatak örtüsü, kırlent, bohça vb. ürünler,
- Yemek ve çay takımlarında; tepsi örtüleri, amerikan servisleri vb. ürünler,
- Dış giyimde; fantezi elbiseler, bluz, pantolon vb. kıyafetler,
- Giyim aksesuarlarında; çanta, kemer, eşarp, fular, şal, etol, şapka, mendil vb. ürünler, Bartın'da bilinen ve yaygın olarak üretilen ürünlerdir.

Üretim Alanı : Telkırma işi, ilk kez Bartın'da yapıp geliştirilmiştir. Halen üretimi merkez ve bazı köylerde sürdürülmektedir. 19 yy'dan 20 yy ortalarına kadar bir liman şehri olan Bartın'ın, ticari faaliyetlerin getirdiği dışa açık sosyal yapısı ve son yıllarda da Kültür ve Turizm Bakanlığı Eğitim ve Araştırma Genel Müdürlüğü'nce açılan kurslar sonucu üretimin zaman içinde daha geniş alanlara yayıldığı anlaşılmaktadır. İlk kez Bartın'da yapıldığı bilinmekle birlikte, günümüzde ülkemizin değişik yörelerinde de (Bursa, İzmir, Aydın) aynı adla üretilmektedir.

Üretim Metodu: Üretim, herhangi bir teknolojik araç kullanılmadan tamamen el marifetiyle yapılmaktadır. Üretimde kullanılacak araç ve gereçler, üretim tekniği ve aşamaları, aşağıda açıklanmaktadır.

- KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER
Ölçü almada kullanılan araç ve gereçler

- a) Cetvel
- b) Mezür

Desen hazırlığında kullanılan araç ve gereçler

- a) Kağıt makası
- b) Kalem Açacağı
- c) Çeşitli desen kaynakları; Dergiler, kitaplar, desen paftaları; kartlar, müzeler, koleksiyonlar, eski işlemeli ürünler, kanava desenleri, hesap işi desenleri, goblen desenleri ve dantel desenlerinden yararlanılabilir.
- d) Kalemler; kurşun kalem (HB)
- e) Kalıtlar; kareli ve milimetrik kağıt
- f) Silgi

İşleme sırasında kullanılan araç ve gereçler

- a) Makaslar; kumaş makası
- b) İğneler; dikiş iğnesi, telkırma iğnesi
- c) Kasnak; el nakısı kasnağı (vidalı, vidasız ya da ayaklı)
- d) Kasnak bezleri; 8 adet
- e) Dikiş yüksüğü
- f) Kumaşlar; Tel kırma İşi'nde sert olmayan ipliği sayılabilen ve seyrek dokunuşlu kumaşlar tercih edilmektedir. Keten, mermerşahi, yün tela, kıl tela, yöresel dokumalar; Ayancık keteni, Rize keteni, şile bezi vb. tülbent, şifon, jorjet, keten tül, naylon tül üzerine tel kırma tekniğini uygulamak mümkündür. Özellikle keten tül sağlamlık, seyrek dokunuş özelliği ve işleme tekniğine uygunluğu yönünden tercih edilmelidir.
- g) İplikler; tel

Tescil No : 125
Coğrafi İşaret : Bartın İşi Telkırma

Ütüleme sırasında kullanılan araç ve gereçler

a) Ütü b) Ütü Masası c) Ütü Bezi d) Su kabı e) Borax f) Oksijen

- KULLANILAN TEKNİKLER

- Telkırma Desen Geçirme Tekniği: Telkırma tekniğinde ' desen kumaşa sayılarak geçirilir. Bu nedenle sayılabilen kumaşlar tercih edilmelidir.

- Telkırma Kenar Temizleme Teknikleri: Telkırma tekniği ile süslenen bir üründe kumaş özelliği, kullanım alan ve kişisel zevk dikkate alınarak birçok değişik kenar temizleme tekniği uygulanabilmektedir.

Bu tekniklerden bazılarını; köşe yaparak, baskı dikişi yaparak, saçak bırakarak, saçak bükerek, basit saçak yaparak vb. şeklinde sıralamak mümkündür.

- İğne Teknikleri:

Telkırma İğnesine Tel Geçirme Tekniği:

Kullanılan araç ve gereçler:

a) Tel
b) Telkırma iğnesi

İşlem basamakları:

a) İğne, baş kısmı yukarıda olacak şekilde parmaklar arasında tutulur.
b) Tel, üst delikten geçirilir ve ikinci deliğe kadar kıvrılır.
c) Telin diğer ucu alt delikten geçirilerek üst delikten çıkarılır.
d) Tel tırnak yardımı ile iğnenin üzerine yerleştirilir.

(+) Artı puan tekniği:

Kullanılan araç ve gereçler:

a) İşleme kumaşı
b) Tel
c) Telkırma iğnesi
d) Desen
e) Kasnak ve kasnak bezleri

İşlem basamakları:

a) Hazırlanan işleme kumaşı kasnağa gerilir.
b) Telkırma iğnesine tel geçirilir.
c) İğne, başlangıç noktasından kumaşın deliğine üstten alta doğru batırılır.
d) Yukarıdan aşağıya doğru 8 iplik sayılarak iğne kumaş yüzeyine çıkarılır.
e) Kumaşın yüzünde kalan telin serbest ucuna yarım boy kadar uzunluk bırakılarak kıvrılır.
f) İğne, başlanılan noktadan tekrar alta geçirilir.
g) Tırnak yardımı ile tel kumaşa yerleştirilerek bastırılır.
h) İşlenen dikey hattın ortası bulunur ve sola doğru 3 iplik sayılarak iğne kumaşın yüzeyine çıkarılır.
i) Çıkan noktadan sağa doğru iplik takip edilerek iğne, 6 iplik ileri batırılır.
j) Tel, çekilerek tırnak yardımı ile kumaşa yerleştirilir ve bastırılır.
k) İğne dikey hattın alt ucundan çıkarılır.
l) Dikey hattın üzerinde kalan yatay hattın altından iğne yukarı doğru geçirilir.
m) Tel, çekilerek tırnak yardımı ile kumaşa yerleştirilir ve bastırılır.
n) Tel, yatay hattın dibinden içe (kendine) doğru yatırılır.
o) Tel, aşağı-yukarı hareket ettirilerek kopardır ve tırnak yardımı ile düzeltilir.

Tescil No : 125
Coğrafi İşaret : Bartın İşi Telkırma

(x) Çarpı puan tekniği:

Kullanılan araç ve gereçler;

- a) İşleme kumaşı
- b) Tel
- c) Telkırma iğnesi
- d) Desen
- e) Kasnak ve kasnak bezleri

İşlem basamakları:

- a) Hazırlanan işleme kumaşı kasnağa gerilir,
- b) Telkırma iğnesine tel geçirilir,
- c) İşleme yapılacak yer belirlenir,
- d) İğne, kumaşın yüzeyinde sol üst köşeden alta doğru batırılır,
- e) İğne, 6 iplik aşağıya 6 iplik sağa doğru sayılarak kumaş yüzeyine çıkarılır,
- f) Kumaşın yüzünde kalan telin serbest ucu yarım boy kadar uzunluk bırakılarak kıvrılır,
- g) Tel bükülmeden iğne tekrar başlangıç noktasından alta geçirilir,
- h) Batırılan yerden 6 iplik aşağıya sayarak bu noktadan yukarıya çıkarılır,
- i) Tel çekilerek tırnak yardımı ile kumaşa yerleştirilerek bastırılır,
- j) Başlangıç noktasından sağa doğru 6 iplik sayılarak iğne aşağıya doğru batırılır,
- k) Batırılan yerden 6 iplik aşağıya sayarak bu noktadan tekrar yukarıya çıkarılır,
- l) İğne, oluşturulan X tekniğinin ikinci verevinin altından teli bükmeden geçirilir,
- m) Tel çekilerek tırnak yardımı ile kumaşa yerleştirilir ve bastırılır.
- n) Tel, aşağı-yukarı hareket ettirilerek koparılır ve tırnak yardımı ile düzeltilir.

Ürünün Ayırt Edici Özellikleri : Bartın işinin (Telkırma) diğer nakışlardan en önemli farkı hiç iplik kullanılmadan sadece özel iğnesi ve telle çalışılmasıdır. İşlemi ilk yapıldığında telin rengi gümüş beyazdır. Fakat bir süre sonra tel madensel özelliğinden dolayı oksitlenerek hafif sarımtırak bir renge döner ve bu renk yapılan işe doğal bir görünüm verir.

Telkırma tekniği incelendiğinde, kullanılan desenlerin büyük bir çoğunluğunun doğadan esinlenerek yapıldığı görülmektedir. Bitkiler ve bezemeler yoğunlukta olmak üzere geometrik, nesnel ve figüratif bezemeler de kullanılmaktadır.

Günümüzde Telkırma İşi'nin uygulanmasında eskiden kalmış Telkırma işi ürünler, Müzeler, koleksiyonlar, kanava desenleri, goblen desenleri, dantel desenleri, hesap işi, vb. desenlerden faydalanılmaktadır.

Telkırma İşi'nde kullanılan bezemeleri şu şekilde sıralamak mümkündür. Bitkisel bezemelerde; gül, lale, karanfil vb. Çiçek Motifleri, dallar ve S kıvrım dallar, asma yaprağı, gül yaprağı, vb. yaprak motifleri, nesnel bezemelerde; sinek, bal arısı, kelebek, örümcek, vb. hayvansal figürlü motifler, geometrik bezemelerde; baklava, üçgen dörtgen, yıldız vb. formlu motifler kullanılmaktadır.

Bartın'da ürünün ayırt edici özelliklerinden en önemlisi tel kırma işlemi artı(+)şeklinde tüm deseni kaplamakta, diğer yörelerde ise genellikle yardımcı işlem olarak hesap işi ve Türk işi nakışlarının yanısıra tel sarma şeklinde uygulanmaktadır.

Ürünün Menşe Ad veya Mahreç İşaret Olmasına İlişkin Bilgi ve Belgeler : Telkırma İşi, Bartın çıkışlı bir nakış türü olmakla birlikte Türkiye'de başka yörelerde de üretilmektedir.

Denetleme : Telkırma İşi'nin teknik özelliklere uygun üretimi, pazarlanması, tescilli ad veya işaretin kullanım biçimi, markalanması ve ürün üzerinde belirtilmesi, işaretleme ve etiketleme şekilleri vb. hususlar 555 Sayılı K.H.K hükümlerine uygun olarak denetlenecektir. Denetim hizmetleri; Bartın Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü koordinasyonu ile Müdürlük görevlisinin Başkanlığında, Kız Meslek Lisesinden bir Uzman Öğretmen ve Halk Eğitim Merkezinden bir Usta Öğreticiden oluşan komisyon tarafından yürütülecektir